

Gdańsk 29 sierpnia 2025 r.

Opinia

Ośrodka Badań Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych

uzupełniająca do opinii Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji

Krajowej Rady Radców Prawnych, sporządzonej w dniu 15.08.2025 r.

**dotyczącej projektu ustawy z dnia 16 lipca 2025 r. o mediatorach sądowych,
akredytowanych ośrodkach mediacyjnych i Krajowym Rejestrze Mediatorów (UD 237)**

I. Przedmiot opinii uzupełniającej

Przedmiotem uzupełniającej opinii do opinii sporządzonej w dniu 15.08.2025 r. na wniosek Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Izby Radców Prawnych są uwagi do projektu ustawy z dnia 16 lipca 2025 r. *o mediatorach sądowych, akredytowanych ośrodkach mediacyjnych i Krajowym Rejestrze Mediatorów*, w kontekście projektowanego objęcia wszystkich osób uprawnionych do prowadzenia mediacji wymogiem uprzedniego odbycia szkolenia/studiów podyplomowych, zgodnych ze standardami określonymi w projekcie ustawy, również gdy część z osób obecnie będących mediatorami sądowymi wykonuje równocześnie kwalifikowany zawód prawniczy.

II. Cele projektu ustawy a uprawniający do prowadzenia mediacji, warunek odbycia szkolenia przez radców prawnych oraz inne osoby legitymujące się szczególnymi kwalifikacjami w zakresie prawa

Wśród celów zmian stanu prawnego, w uzasadnieniu projektu ustawy wskazano m.in. określenie standardów szkolenia, zakończonego egzaminem lub studiów podyplomowych, z zakresu mediacji co powinno zwiększyć gwarancje właściwego przygotowania wszystkich osób prowadzących mediacje i sporządzających ugody (akredytowane ośrodki mediacyjne,

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Krajowy Rejestr Mediatorów), a w konsekwencji także kształtować zaufanie społeczne do mediacji, ponieważ bierze w niej udział mediator o odpowiednich dla danej sprawy kwalifikacjach.

W obecnym stanie prawnym, w którym mediacje są prowadzone przez osoby posiadające bardzo zróżnicowany stan wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych lub przyczyniających się do prawidłowej i efektywnej mediacji, ustanowienie w ramach podstaw wymaganych do wpisu do Krajowego Rejestru Mediatorów, warunku ukończenia szkolenia bazowego i złożenia egzaminu bazowego oraz szkolenia specjalizacyjnego lub ukończenia podyplomowych studiów z mediacji / mediacji w zakresie danej specjalizacji, jest uzasadnioną zmianą (art. 3 pkt 5, 6 projektu ustawy). Projekt ustawy w bardzo wąskim zakresie uwzględnił natomiast obecność wśród dotychczasowych mediatorów oraz osób rozważających podjęcie aktywności zawodowej i społecznej jako mediator: sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku, adwokatów, radców prawnych i notariuszy. W stosunku do nich przewidziano odstępianie jedynie od wymogu odbycia szkolenia bazowego, pozostawiając warunek złożenia pomyślnie egzaminu bazowego lub ukończenia studiów podyplomowych z zakresu mediacji (art. 3 ust 2 projektu ustawy). Drugie odstępstwo od konieczności wykazania się ukończeniem szkoleń lub studiów podyplomowych objęło osoby obecnie wpisane na listę stałych mediatorów lub do wykazów instytucji i osób uprawnionych do prowadzenia postępowania mediacyjnego, jeżeli osoby takie złożą oświadczenie o posiadaniu doświadczenia w zakresie prowadzenia określonej liczby mediacji w poszczególnych specjalizacjach: zależności od rodzaju spraw od 2 do 20 mediacji (art. 37 projektu ustawy).

Biorąc pod uwagę fakt istotnej jakościowej różnicy, w stosunku do innych osób mających ukończone studia, jakimi legitymują się osoby posiadające wykształcenia prawnicze i równocześnie wykonujące zawód zaufania publicznego, w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych do prowadzenia mediacji, projektowane objęcie także tej grupy zawodowej obowiązkiem złożenia pomyślnie egzaminu bazowego lub ukończenia studiów podyplomowych z zakresu mediacji, nie jest uzasadnione w świetle celów, na które powołuje się projekt ustawy.

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

Radcowie prawni ze względu na treść programów kształcenia studiów prawniczych w połączeniu z programem aplikacji radcowskiej, rozwijają: wiedzę, umiejętności i kompetencje wykorzystywane również w mediacji. Tym samym posiadają, potwierdzone formalnie (egzamin magisterski, egzamin rady prawnego) kwalifikacje, których nabywanie będzie treścią wiedzy i umiejętności szkoleń bazowych oraz studiów podyplomowych z zakresu mediacji. Ponadto, wykonywanie przez radców prawnych ich zawodu wymaga na co dzień legitymowania się, nie zawsze sformalizowanymi, umiejętnościami, w tym umiejętnościami miękkimi oraz kompetencjami społecznymi, które będą, w znacznie mniejszym zakresie, niż praktyka zawodowa radcy prawnego, przedmiotem egzaminu bazowego lub studiów podyplomowych z zakresu mediacji. Istotny jest również fakt wykonywania przez radców prawnych zawodu zaufania społecznego.

Dlatego projektowany nowy obowiązek złożenia przez radców prawnych egzaminu bazowego lub odbycia studiów podyplomowych z zakresu mediacji, od których uzależniona będzie możliwość wpisu do Krajowego Rejestru Mediatorów, jest niezasadny. Nie uwzględnia fundamentalnej różnicy między stanem wiedzy i praktyki zawodowej radców prawnych a osób wykonujących inne, nieprawnicze zawody, w sytuacji, gdy wiedza oraz praktyka zawodowa radców prawnych jest obecnie silnie zorientowana właśnie na mediację. Projekt pomija także fakt tożsamy treści części programów kształcenia na studiach prawniczych i aplikacji radcowskiej z treścią zakresowej wiedzy i umiejętności pozyskiwanych na potrzeby złożenia egzaminu bazowego lub odbycia studiów podyplomowych, czego przykładem jest umiejętność eksponowanego w uzasadnieniu projektu ustawy, prawidłowego sporządzenia ugody. Potwierdzeniem stwierdzenia zawartego w poprzednich zdaniach tego akapitu niniejszej opinii, jest porównanie programów obecnych szkoleń i studiów podyplomowych przeznaczonych dla mediatorów z programami kształcenia, w ujęciu łącznym, studiów prawniczych i aplikacji radcowskiej. We współczesnej praktyce radcy prawnego kwestia zawarcia ugody i uprzedniego odpowiedniego przygotowania do jej zawarcia, włącznie z inicjowaniem całokształtu działań o charakterze mediacyjnym, jest stale obecna.

Mając powyższe na uwadze, spójne z celami projektu ustawy, jest wyłączenie spod obowiązku spełnienia wymogów określonych w art. 3 pkt 5 i 6 projektu ustawy, radców prawnych

OŚRODEK BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011

oraz innych osób posiadających wykształcenie prawnicze i równocześnie wykonujących zawód zaufania publicznego (teraz lub w przeszłości – m.in. sędziowie w stanie spoczynku).

Następstwem tego rodzaju korekty powinna być zmiana brzmienia art. 3 ust 2 projektu ustawy, znosząca wobec osób przynależnych do tych grup zawodowych jako warunek wpisu do Krajowego Rejestru Mediatorów, ukończenie szkoleń, złożenie egzaminów lub studiów podyplomowych, o których mowa a art. 3 pkt 5 i 6 projektu ustawy.

dr hab. Anna Machnikowska, prof. UG